

STUDIU VIZÂND EXERCITAREA ROLURILOR PARENTALE ÎN CADRUL FAMILIEI

Nicoletta CANȚER, lector universitar
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Moldova
Svetlana CUCOȘ, învățător, gradul didactic II
Școala Primară „Spiridon Vangheli” din Bălți, Moldova

Abstract: This article presents the results of a research on parental roles within the family. The study identified and analyzed the parental roles specific to the contemporary families, the distribution of parental roles and the parents' views on educational practices within the family.

Familia este mediul esențial care influențează dezvoltarea și destinul copilului prin securizare materială, dragoste și educație. În fața unei probleme atât de complexe, cum este aceea a educației copiilor, se pot înregistra atitudini diferite din partea populației, unele chiar opuse. Toți copiii au nevoie și au dreptul de a fi îngrijiți și crescuți de părinții lor, într-o manieră competentă.

Scopul cercetării. Analiza rolurilor parentale în cadrul educației copiilor.

Obiectivele investigației:

- identificarea rolurilor parentale specifice în raport cu practicile educative din familie;
- identificarea opiniilor părinților privind educația copilului în familie;
- studiul vizând repartizarea rolurilor parentale în familia contemporană.

Metode, procedee și tehnici de cercetare: În cadrul cercetării a fost utilizat următoarele metode de cercetare:

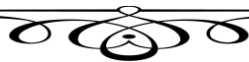
- analiza literaturii;
- ancheta prin chestionar;
- metoda observației.

Eșantionul: au fost chestionați 40 de părinți (30 mame și 10 tați) din mun. Bălți, care cresc și educă copii de vîrstă școlară mică. Vârsta părinților a fost cuprinsă între: 28-50 ani. Majoritatea respondenților au studii superioare sau profesionale. Un număr mic din respondenți au doar studii medii. În funcție de profesie/ ocupație cele mai frecvente răspunsuri au fost:

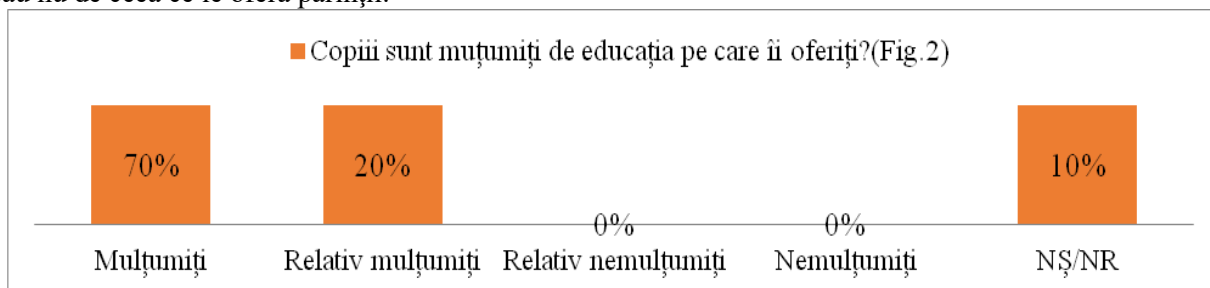
- casnică;
- lucrător bancar;
- casier;
- croitor;
- jurist;
- profesoară;
- contabil;
- lucrător de rînd.

La etapa inițială am elaborat un chestionar pentru părinți. Chestionarul a fost alcătuit din 20 întrebări/itemi referitoare la necesitatea și modul de realizare a educației parentale și identificarea persoanei responsabilă în educarea și creșterea copiilor și identificarea surselor de informare a părinților vizind educația parentală.

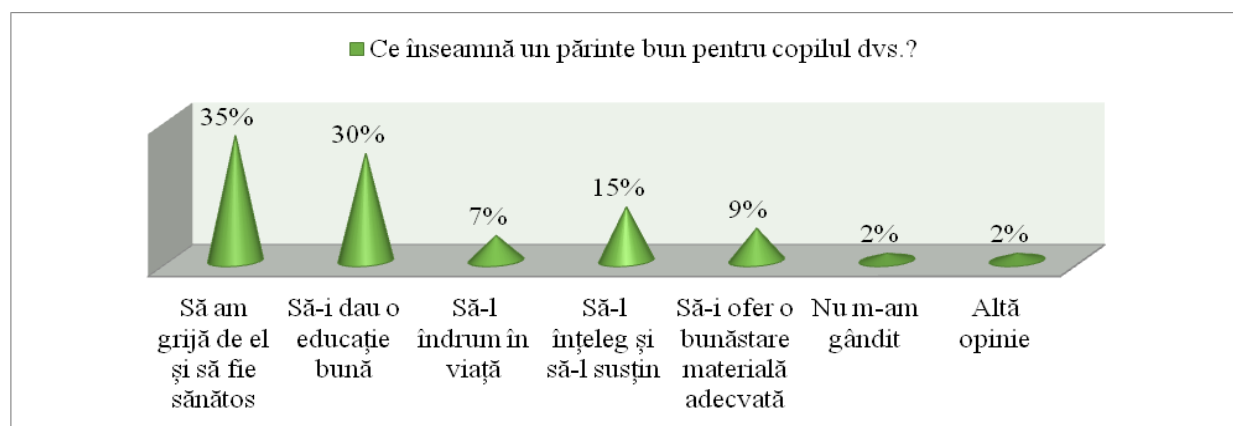
La întrebarea: *Care este cel mai greu lucru în a fi părinte?* Majoritatea dintre respondenți au răspuns că în ziua de astăzi nu se ajung bani pentru întreținerea familiei, creșterea copiilor.

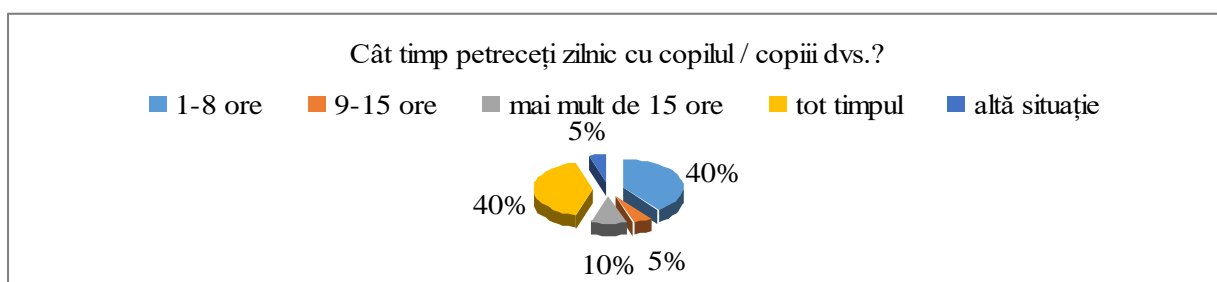
La întrebarea : **Copiii sunt mulțumiți de educația pe care îi oferiți?**. În diagrama de mai jos observăm că 70% dintre părinți au afirmat că copiii lor sunt absolut mulțumiți de educația pe care le oferă, 20% dintre respondenți spun că sunt relativ mulțumiți, 10 % nu știu dacă copiii lor sunt mulțumiți sau nu de ceea ce le oferă părinții.

La întrebarea: **Ce înseamnă un părinte bun pentru copilul dvs.?** majoritatea respondenților au afirmat că 35% să am grijă de el și să fie sănătos, 30% să-i dau o educație bună, 15% să-l înțeleg și să-l susțin, 9% să-i ofer o bunăstare materială adecvată, 7% să-l îndrum în viață, și 2 % au afirmat că nu au timp ca să se ocupe de educația copilului, „deoarece la noi în Moldova este foarte greu de crescut un copil”.

Răspunsul la întrebarea: **Cât timp petreceți zilnic cu copilul / copiii dvs.?(Fig.3)** Majoritatea părinților au afirmat că 40% petrec tot timpul cu copiii săi, alți părinți 10% mai mult de 15 ore, iar alții în deosebi au afirmat că nu au timp pentru a le acorda timpul necesar copiilor săi (Figura 3).

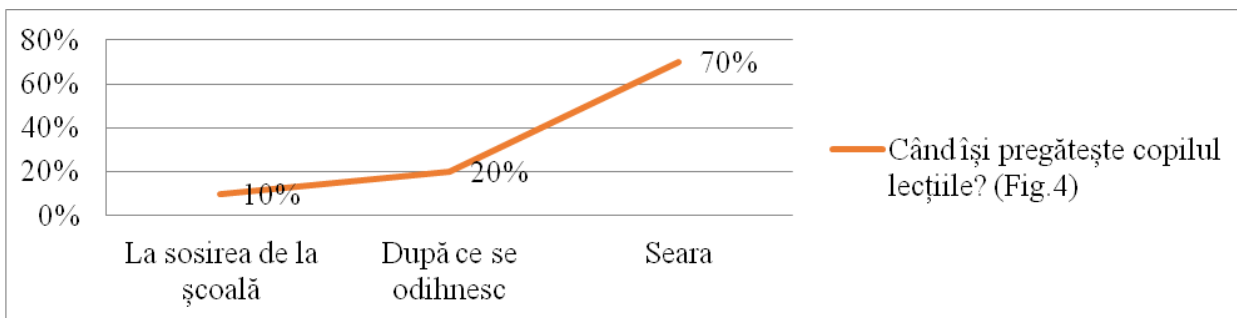

În concluzie putem menționa că părinții trebuie să înțeleagă că nu cantitatea timpului pe care o petrec cu el este importantă, ci calitatea lui, modul în care îl fructifică și îl valorifică în interacțiunile dintre ei.

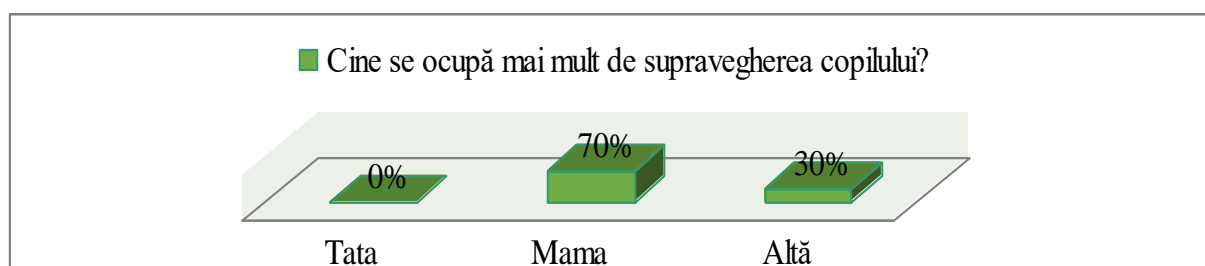
Numărul de ore pe care-l petreci în compania copilului este mai puțin relevant. Calitatea timpului petrecut cu el este mai importantă decât cantitatea. Doua ore în care te joci și comunică cu el sunt mai valoroase decât o zi în care doar îi asiguri strictul necesar și ai grijă să fie mereu în siguranță.

Ponderea răspunsurilor la întrebarea **Când își pregătește copilul lecțiile?**

Diagrama arată că după cum am mai menționat copiii își pregătesc temele pentru acasă seara 70%, ceea ce înseamnă că așteaptă ca să vină părinții de la serviciu; după ce se odihnesc 20% și doar 10% se apucă pentru a-și pregăti lecțiile la sosirea de la școală.

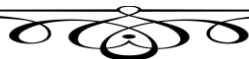
În cadrul cercetării noastre la întrebarea **Cine se ocupă mai mult de supravegherea copilului?** Din răspunsuri am observat că numai mama poate să se ocupe de supravegherea copiilor 70%, și numai 30% au afirmat că ambii părinți se ocupă de supravegherea copiilor și ar trebui ca ambii să participe la creșterea și educarea copiilor din cadrul familiei. Rezultă că funcția de protecție și stilul afectiv, protector al familiei se va datora în principal relației copilului cu mama și că multe aspecte privind comunicarea cu copiii, ajutorul acordat acestora și astfel socializarea în familie, stilul în care se realizează educația, vor depinde în mare măsură de relația mamei cu copiii. Sunt și cazuri când și bărbații pot să aibă grijă de copii, doar numai pentru câteva ore, deoarece ei se pierd fără soțiile lor – au afirmat femeile chestionate.

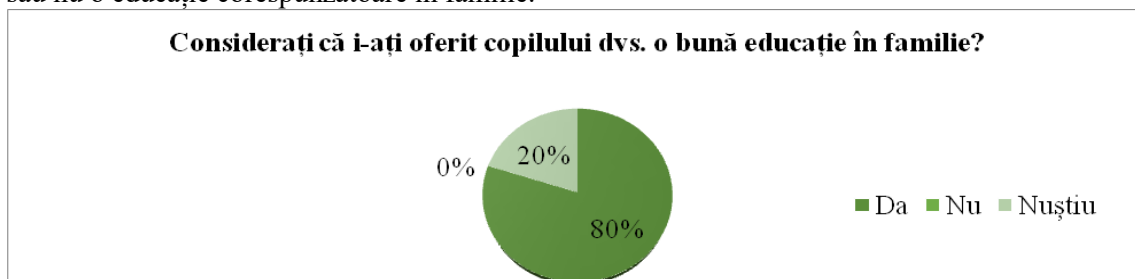
Care este cea bună metodă de educație în familia dvs. pentru ca copilul să înțeleagă din primul cuvânt?, la această întrebare au fost diferite opinii precum: să-l pedepsesc (nu cu bătaia); este certat, dar poate să fie și să ieie câte o palmă cel mai rar lucru; este pedepsit dacă a făcut ceva neînregulă; niciodată nu am bătut-o, dar am certat-o atunci când făcea unele năzbîtii; trebuie de învățat ca copilul să înțeleagă din primul cuvânt spus de părinți; îl cert; îi dau un exemplu, un sfat bun pentru el; îi țin morală; sunt și momente atunci când nu își îndeplinește temele pentru acasă; dacă părintele a spus că nu trebuie, atunci nu trebuie; îi explic clar, cu un ton liniștit și drăgostos, îi repet calm; copilul este învățat de mic și înțelege din cuvinte, fără bătaie; prin comunicare copilul înțelege; îi explic prin fapte. **Verificați rezultatele copiilor dvs.?** Se constată că 70% zilnic sunt verificate rezultatele copilului, doar numai câte 15% sunt verificate săptămânal și din când în când. Unii părinți cred că au dreptul de a conduce și controla viitorul copiilor lor.

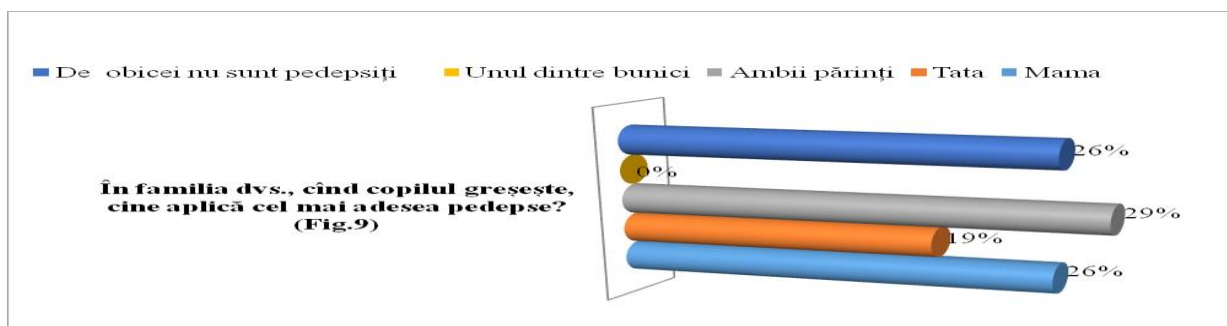
În cadrul rezultatelor la întrebarea **Care este motivul pentru care l-ați certat ultima dată și când s-a întâmplat acest lucru?**, părinții răspundând în felul următor: nu țin minte; nu ascultă, nu face ceea ce-i spun eu; astăzi a făcut dezordine în casă; s-a întâmplat ieri când a venit de la grădiniță și a făcut șotii; o cert permanent atunci când este neatentă; nu s-a întors la timp acasă; sunt ascultători; pentru manierele la masă; ieri a întârziat la școală; practic nu l-am certat; nu a făcut nimic deosebit pentru ca să-l cert; a întârziat seara (a venit târziu acasă); nu mi-a ascultat sfatul. Majoritatea părinților spun că numai îi ceartă de cele mai puține ori, dar niciodată nu iau bătut sau să-i lovească foarte tare, poate se întâmplă la unele familii, dar la mine așa ceva nu s-a întâmplat încă acest lucru – afirmau mamele și tații.

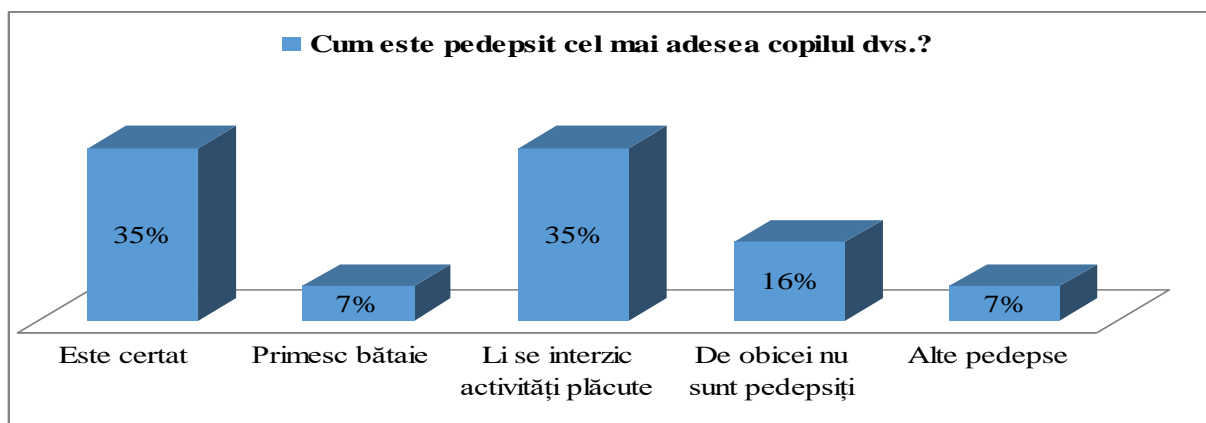
Considerați că i-ați oferit copilului dvs. o bună educație în familie? La această întrebare foarte mulți părinți au afirmat (80%) că iau oferit și că pe tot parcursul vieții cât vor trăi vor oferi în continuare educație, chiar dacă vor fi mari și vor avea și ei familia lor, iar 20% dintre părinți nu știu dacă iau oferit sau nu o educație corespunzătoare în familie.

Rolurile parentale se dezvoltă o dată cu apariția copiilor în familie. La baza exercitării acestor roluri parentale stau comportamentele și abilitățile părinților de a satisface în mod consistent nevoile de bază ale copiilor – siguranță, îngrijire, control și disciplină, dezvoltare cognitivă, afectivă și comportamentală. **Ce fel de competențe parentale posedați?** Majoritatea părinților au spus că au competență parentală comunicativă 30%, competență educativă/formativă 16%, competență socioafectivă 13%. Un copil se naște în sânul unei familii și devine parte a societății abia mai târziu. Învață-l ce înseamnă respectul, buna-cuviință, responsabilitatea și moralitatea, încă din primii ani de viață. **Care valori se cultivă la copii în cadrul familiei dvs.?** părinții au afirmat că toate aceste valori : bunătate, dragoste, hărnicie, ajutor, răbdare, comunicare, iertare, fidelitate, fericire, atenție, ascultare, aspirație, mulțumire, muncă, integritate, libertate, înțelepciune, armonie... și desigur credință, înțelegere, responsabilitate, respect, siguranță și pace sunt valorile ce construiesc cetatea cu numele - familia. **În familia dvs., când copilul greșește, cine aplică cel mai adesea pedepse?** Din analiza mai aprofundată a datelor, în privința acestui item s-a constatat că ambii părinți (29%) aplică cel mai adesea pedepse atunci când copilul greșește, mama (26%), tata (19%), de obicei nu sunt pedepsiți (26%). Autoritatea punitivă a mamei este mai ridicată.

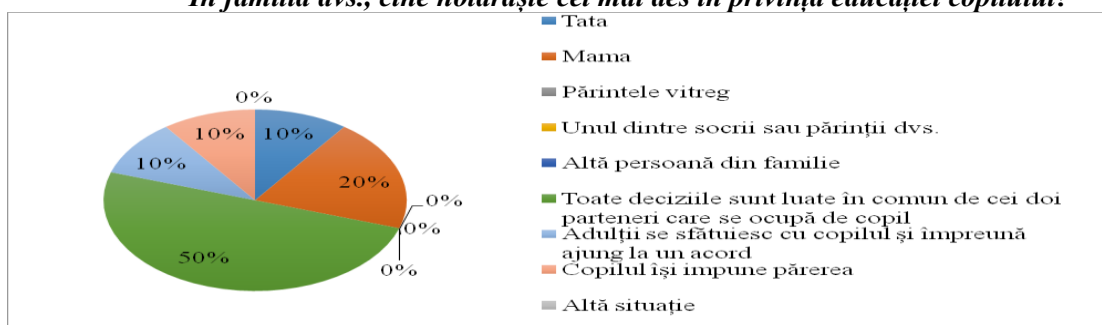
Pedepsele asupra copiilor pot fi benefice, dar pot fi și neproductive pentru copil. Totul stă în arta de a dezvolta un sistem de pedepse și recompense eficiente.

Cum este pedepsit cel mai adesea copilul dvs.? (Fig.10) Observăm că majoritatea părinților au spus că copiii lor sunt certați și li se interzic activități plăcute (35%), de obicei nu sunt pedepsiți (16%), primesc bătaie (7%), iar alți părinți doar îi observă dacă fac ceva neînregulă.

În familia dvs., cine hotărăște cel mai des în privința educației copilului?

În imaginea de sus observăm că în privința educării copiilor toate deciziile sunt luate în comun de cei doi parteneri (50%), iar mama deasemenea va rămînea totuși prima în educarea copiilor (20%), iar cu numai 10% este tatăl care deasemenea contribuie la educarea copilului. Când ambii părinți sunt activi implicați în creșterea și educarea copilului, este important pentru ei să comunice constant unul cu altul pe probleme de disciplină și de comportament al copilului. Părinții trebuie să găsească un echilibru în ceea ce privește organizarea și controlul copilului, cerințele adresate acestuia, precum și înlăturarea extremelor.

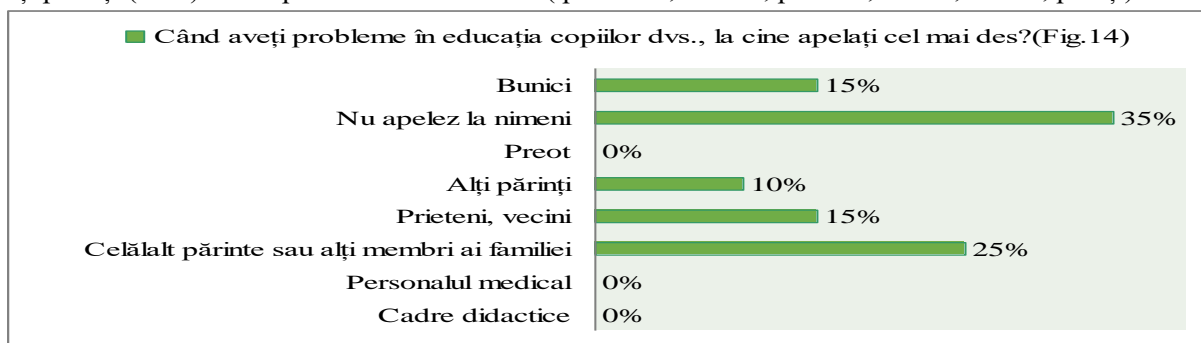
Un aspect foarte interesant de analizat din perspectiva dimensiunii de gen a spațiului socio-cultural al familiei îl reprezintă fenomenul reproducției sociale a rolurilor de gen de la o generație la alta prin intermediul educației.

Părinții sunt total de acord (100%) ca fetele să fie educate pentru a deveni soții și mame bune, iar băieții să învețe o profesie și să fie în stare să poată să întrețină viitoarea familie. Am încercat să surprindem printr-unul din întrebările chestionarului adresat părinților, în ce măsură acest mecanism de reproducere a rolurilor de gen are ca suport modul în care părinții de azi gândesc statutul tatălui și al mamei în familie, precum și educația fetelor, respectiv a băieților. Total (100%) nu sunt de acord ca mamele să se dedice exclusiv numai pentru a educa copiii și să renunțe la o profesie sau carieră. Sunt bărbați care sunt de părere că mai bine el va întreține toată familia, iar femeile să fie responsabile numai de creștere și educarea copiilor.

Răspunsurile obținute la afirmația a patra subliniază că 70% dintre părinți sunt de acord că și tații pot să îngrijească de copii tot atât de bine ca și mamele lor, 15% sunt de părerea că tații nu vor fi în stare să aibă grijă de copii tot așa de bine ca și mamele lor.

La întrebarea **Cine poartă cea mai mare responsabilitate pentru greșelile dvs.?**, părinții au afirmat că: „atunci când încerci să îți disciplinezi copiii, dar observi că nu reușești pe deplin, nu trebuie să dai vina pe cei mici, nici să renunți. Trebuie doar să te privești pe tine și pe soțul tău și să te întrebi care sunt greșelile pe care le faci.”

Cea mai mare responsabilitate o au părinții (70%) și familia (20%). Pentru a cunoaște frecvența/intensitatea interacțiunilor părinților cu alți agenți educativi am adresat părinților întrebarea: **Când aveți probleme în educația copiilor dvs., la cine apeleți cel mai des?** Tendințele răspunsurilor părinților par să indice anumite caracteristici ale familiei care se consideră autosuficientă, mai întâi nu apelează la nimeni (35%), apoi apelează la alți membri din familie (25%), apoi într-o măsură mai mică, la alți părinți (10%) sau la persoane de încredere (profesori, medici, prieteni, vecini, bunici, preoți).

Concluzii:

- Conflictelor și dificultățile din familie nu sunt prevenite și, în cazul apariției, nu se intervine dintr-o perspectivă educațională, unitară, clară. Experiențele și consecințele pot să fie contradictorii.
- Relațiile și rolurile în educația familială urmăresc o diferențiere pe baza raporturilor dintre generații, dintre sexe, fără a se putea stabili ierarhii cu precizie.
- Principala problemă care am constatat-o în urma cercetării este convingerea multor femei care afirmă că dacă ai resurse financiare poți să crești și să educi un copil, ba chiar și mai mulți.
- Modul de distribuire a rolurilor între părinți confirmă faptul că în ziua de astăzi cel mai mult mamei îi revin în special rolurile casnice și cele ce privesc educația copilului și luarea deciziilor referitor la educația copilului, precum și purtătorul dimensiunii expresiv-emoționale a rolului de părinte (confident, sprijin afectiv).
- În ceea ce privește rolul tatălui ține de asigurarea materială decât de educare a copiilor, deoarece ei în marea majoritate sunt plecați peste hotare la muncă sau muncesc în țară și majoritatea timpului o petrec mamele cu copiii.
- Mama apare ca principal suport și factor de referire în comunicarea copiilor în familie și este faptul că anume autoritatea de control și cea de decizie de asemenea îi aparține mamei. Din această carență de implicare paternă derivă și faptul că aspirația copiilor de a primi mai multă atenție, afectivitate, înțelegere se orientează cu prioritate spre tata.
- În ceea ce privește pedeapsa copiilor, părinții au menționat în cercetarea noastră că este o metodă de educație care ar trebui să fie tot mai puțin folosită, deoarece trebuie de învățat ca copilul să înțeleagă din primul cuvânt spus de părinți, dar dacă copilul va repeta comportamentul, atunci părinților îi revine sarcina de a-i pedepsi pozitiv, fără urmări negative.
- Părinții trebuie să se străduiască mai ales, să explice copilului unde greșește și, în același timp, să-i spună care era comportamentul corect în acea situație.
- Practicile și stilurile parentale pe care le-am identificat cu prioritate în cercetarea noastră, s-a constatat că nu sunt unitare și nu sunt recepționate unitar. Există o predispoziție a părinților de a fi protectori, grijulii față de educația și viitorul copiilor.
- Educația trebuie să se manifeste în permanență ca o acțiune unitară, coerentă, iar implicarea acestui deziderat rezidă în strânsă legătură dintre familie și mediul educațional. Acest lucru impune ca părinții să fie parteneri egali în educația copilului. “Meseria” de părinte este grea.
- Dintre persoanele din afara familiei, la care apelează părinții când au probleme în educația copilului sunt bunicile.
- Mulți părinți au afirmat că mama poate să crească și să educe copilul și fără ajutorul soțului, deoarece foarte mulți bărbați nu sunt conștienți de faptul că a crește un copil este o responsabilitate destul de mare care trebuie să fie pe primul loc atunci când ai decis să întemeiezi o familie.
- Majoritatea părinților au afirmat că nu este greu să educi un copil dacă ai resurse financiare, și că cel mai important este faptul că copiii să fie sănătoși.
- Fiecare părinte îi dorește copilului său tot ceea ce este mai bun pe lume, o educație adecvată, să-l înțeleagă și să-l ajute, să aibă grijă de el și să fie sănătos, să-i ofere o bunăstare materială adecvată.
- Părinții spun că metodele cele mai frecvent aplicate atunci când a greșit copilul este interzicerea unei activități plăcute, este pur și simplu certat.

Referințe bibliografice:

1. Cuznețov L. Tratat de educație pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2009. 624 p.
2. Ionescu M., Negreanu E. Educația în familie. Repere și practice actuale. București: Cartea Universitară, 2006. 197 p.
3. Mara D. Pedagogia familiei. București: Didactică și Pedagogică, 2003. 100 p.
4. Oțetea R.A. Familia - ca mediu socializator și educațional. Conținutul și formele colaborării dintre școală și familie în perioada actuală. Băcău: Grafitec, 2007. 128 p.
5. Sargent E. Părintele perfect: ce știu, fac și spun cei mai buni părinți. Iași: Polirom, 2011. 200 p.